

Seat No. _____

H-1901100102041000

M. A. (Sem. IV) (CBCS) Examination

April – 2023

Sanskrit : CCT-10

(Vedanga)

(New Course)

- (१) निरुक्तम् – (अध्याय-२)
- (२) पाणिनीय शिक्षा
- (३) नियत संस्कृतच्छन्दांसि

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours / Total Marks : 70

- १ (अ) नीचेनामांथी कोष्ठपत्र भे संदर्भ सहित समझावो : ७
- 1 (A) Explain any **two** of the following with reference to the context : 7
- (१) कम्बोजाः कम्बलभोजाः । कमनीयभाजा वा । कम्बलः कमनीयो भवति ।
 - (२) दण्डो ददतेः धारयतिकर्मणः । अक्रूरो ददते मणिमित्यभिभाषन्ते ।
 - (३) शाकपूणिः संकल्पयाञ्चक्रे सर्वा देवता जानामीति ।
 - (४) स वित्तं गृहीत्वा विपाट्छुतुद्योः संभेदमाययौ । अनुययुरितरे ।
- (ब) नीचेनामांथी कोष्ठपत्र भे श्लोकोन्तुं समझूति साथे भाषांतर करो : ७
- (B) Translate any **two** the following verses with explanation : 7
- (१) उदात्तश्चानुदात्तश्च स्वरितश्च स्वरास्त्रयः ।
ह्रस्वो दीर्घः प्लुतो इति कालतो नियमा अचि ॥ ११
 - (२) यथा सौराष्ट्रिका नारी तक्रं इत्यभिभाषते ।
एवं रङ्गाः प्रयोक्तव्याः खेअराँ इव खेदया ॥ २६
 - (३) एवं वर्णाः प्रयोक्तव्या नाव्यक्ता न च पीडिताः ।
सम्यग् वर्णप्रयोगेण ब्रह्मलोके महीयते ॥ ३१
 - (४) अज्ञानान्धस्य लोकस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥ ५१
- २ (अ) नीचेनामांथी कोष्ठपत्र भे शब्दोन्तुं यास्कचार्य अनुसार निर्वचन आपो : ७
- 2 (A) Give etymologies of any two words according to Yaskacharya : 7
- (१) विचक्राकर्षः
 - (२) निर्ऋतिः
 - (३) काष्ठाः
 - (४) वृत्रः

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે છન્દોના લક્ષણ-બંધારણ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો :	૭
(B) Define any two of the following metres and explain their structure with illustrations :	7
(૧) મન્દાક્રાન્તા ।	
(૨) પૃથ્વી	
(૩) શાર્દૂલવિક્રીડિતમ્ ।	
(૪) આર્યા	
૩ યાસ્ક સ્વીકારેલા નિર્વચનના સિદ્ધાંતોની સોદાહરણ ચર્ચા કરો.	૧૪
3 Describe with illustrations the principles of etymology accepted by Yaska.	14
અથવા/OR	
૩ “વિષયવત્યો હિ વૃત્તયો ભવન્તિ ।” સવિસ્તર સમજાવો.	૧૪
3 “વિષયવત્યો હિ વૃત્તયો ભવન્તિ ।” – Explain in detail.	14
૪ પાણિનીય શિક્ષા અનુસાર વર્ણોના ઉચ્ચારણસ્થાન અને પ્રયત્નોની ચર્ચા કરો.	૧૪
4 Discuss the ઉચ્ચારણસ્થાનાનિ and પ્રયત્નાઃ of letters according to પાણિનીયશિક્ષા.	14
અથવા/OR	
૪ પાણિનીય શિક્ષા અનુસાર ઉત્તમ અને અધમ પાઠકના લક્ષણો વર્ણવો.	૧૪
4 Describe the characteristics of good and bad reciters according to પાણિનીયશિક્ષા.	14
૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો :	૧૪
5 Write short notes on any two of the following :	14
(૧) ગૌઃ શબ્દ અંગેના વિવિધ મતો	
(1) Various views about the word ગૌઃ	
(૨) નિરુક્તે દેવાપિશન્તનુવૃત્તાન્તઃ	
(૩) પાણિનીયશિક્ષાયાં પાણિનિવન્દના	
(૪) વિયોગિની વૃત્તમ્	